

передбачених ними умов. До таємної інформації належить інформація, що містить відомості, які становлять державну та іншу передбачену законом таємницю, розголошення котрої завдає шкоди особі, суспільству чи державі. Законодавством України передбачено два підвиди таємної інформації: комерційна таємниця та державна таємниця. Дані поняття формують теоретичні засади організаційно-правових аспектів захисту комерційної інформації на підприємстві.

Комерційна інформація є об'єктом нематеріальним, матеріальними є лише її носії, які створюють можливості для накопичення, зберігання, обробки, передачі. Тобто комерційну інформацію можна розглядати з точки зору відображення її на яких-небудь матеріальних (фізичних) об'єктах, що довгий час можуть зберігати її у відносно незмінному стані або переносити з одного місця в інше. Матеріальні об'єкти, у тому числі фізичні поля, в яких інформація знаходить своє відображення у вигляді символів, образів, технічних рішень і процесів, створюючи тим самим можливість для її накопичення, зберігання, передачі і використання, називаються носіями комерційної інформації. Розрізняють наступні носії комерційної інформації:

1. *Документи.* Найпоширеніша форма обміну інформацією. Відрізняються від інших носіїв тим, що їх функціональне призначення досить різноманітне. Система документів має розгалужену структуру, тобто вони можуть мати не тільки різний зміст, але й різні фізичні форми – матеріальні носії.

2. *Вироби (товари).* Виступають особливим носієм інформації, за характеристиками якого активно полюють конкуренти. На особливу увагу заслуговують нові, а також ті, що знаходяться на етапах розробки та впровадження.

3. *Публікації.* Це інформаційні носії у вигляді найрізноманітніших видань: книжки, статті, монографії, огляди, рекламні проспекти, доповіді, тези тощо.

4. *Промислові і виробничі відходи.* За допомогою відходів виробництва можна отримати повну інформацію про матеріали, використовувані для виготовлення виробів, і їх склад, про особливості виробництва, технології. Перевага даного носія інформації полягає в тому, що важливі дані можна отримати при мінімальних затратах коштів і часу. Найістотнішим підвидом даного носія виступають матеріальні відходи, за хімічним аналізом яких можна встановити повний склад виготовлюваної продукції.

5. *Речовини і матеріали.*

6. *Електромагнітні, теплові, радіаційні й інші випромінювання.*

7. *Гідроакустичні, сейсмічні та інші поля.*

8. *Геометричні форми будов, їх розміри.*

Окремо слід виділити такий носій комерційної інформації, як людина, мозок якої являє собою складну систему, що зберігає і переробляє інформацію, котра надходить із зовнішнього середовища. Головними інформаційними характеристиками пам'яті людини є: здатність до упорядкування отриманої інформації; наявність декількох видів запам'ятовування; ієрархічна організація вражень, що зберігаються в пам'яті; формування часових зв'язків, образів, вражень, що зберігаються в пам'яті; участь пам'яті в процесах навчання; зчитування інформації в залежності від набутого досвіду; існування оберненого зв'язку між пам'яттю й органами почуттів тощо.

Отже, жоден із наявних носіїв інформації не є настільки досконалим, як мозок людини.

1. Бройдо В.Л. Достоверность экономической информации в АСУ. Л., 1984. 2. Закон України „Про інформацію” // Відомості Верховної Ради України, 1992, №48. 3. Энциклопедический словарь. Т.2. М, 1953.

УДК 336.02

ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Д.Д.Мисак, Ж.В.Татусь, О.В.Майор

Розглядаються проблеми інвестування України зарубіжними країнами та досвід вітчизняних інвесторів. Висвітлюються перспективні інвестпроекти, що успішно виконуються на територіях Західної України.

We regard the problems of investment by foreign countries in Ukraine and the experience of Ukrainian investors. It treats perspective investment projects, which are successfully executing in the territory of Western Ukraine.

Сьогодні інвестуванню, як досить важливому процесу в перехідній економіці, відводиться значне місце в усіх важливих законодавчих актах, що обґрунтовують шляхи розвитку держави на майбутнє.

Для економіки України, яка розпочала своє сходження, активізація інвестиційного процесу має визначальне значення. Так, зростанню промислової кон'юнктури, що піднялася вгору ще у 1999 році, передував ріст інвестування. Інвестиційний ритм досяг апогею в першому півріччі 2000 року. Характерною особливістю 2000 року була відчутна зміна структурного наповнення інвестицій: темпи зростання інвестицій у машинобудування більш як удвічі були вищі, ніж у будівельно-монтажні роботи. Побічно це позначилося на галузевому зростанні виробництва: за підсумками десяти місяців склало, відповідно, 100,2 і 113,2%.

У промисловості, де за дев'ять місяців 2000 року порівняно з відповідним періодом 1999 року загальногалузевий приріст інвестицій склав 30%, у лідери вийшли: поліграфічна промисловість (у 2,8 раза); промисловість будматеріалів, целюлозно-паперова та деревообробна галузі (у 2 рази); рибна (у 1,9 раза); легка (у 1,8 раза); нафтовидобувна, скляна та фарфоро-фаянсова (у 1,7 раза); харчова (у 1,6 раза); медична (у 1,4 раза); електроенергетична, хімічна і нафтохімічна, машинобудування та металообробка, чорна металургія (у 1,3 раза). Найгірше склалися справи в кольоровій металургії (зниження на 45%), нафтопереробній (зменшення на 24%) і торф'яній галузях промисловості (зниження на 5%).

Усе це позначилось на галузевій структурі промислових інвестицій: зміцнили структурні позиції чорної металургії (з 7,7 у 1999 р. до 8,6% за підсумками дев'яти місяців 2000 р.), електроенергетики (з 6,8 до 7,7%), харчової (з 4,7 до 6,7%), м'ясо-молочної (з 0,6 до 0,8%), целюлозно-паперової, деревообробної і легкої промисловості (з 0,3 до 0,5%) та промисловості будматеріалів (з 0,4 до 0,7%).

Серед галузей промисловості найпривабливішими для іноземних інвесторів стали: харчова (понад 20% загального обсягу прямих іноземних інвестицій), машинобудівна та металообробна (незважаючи на зниження з 13,6 за станом на 1 червня 1998 р. до 9,2% на 1 жовтня 2000 р.).

Найбільша питома вага підприємств з іноземним капіталом у випуску продукції в тютюновій (до 95%) та хутряній (40%) галузях. На підприємствах целюлозно-паперової, кондитерської, масложирової та пивоварної галузей цей показник зафіксований у межах 30%. Йдеться, таким чином, про ті галузі, де спостерігалось найзначніше зростання виробництва.

Істотний приріст реального обсягу інвестицій відмічено і в сільському господарстві – на 49%, на транспорті – на 16, у будівництві – на 17, матеріально-технічному забезпеченні – на 72, заготівлі – на 90%, у галузі фінансів та фінансового обслуговування – зростання вдвічі, у сфері освіти – майже втричі. Щодо зв'язку, то тут відбулося зниження реальних обсягів інвестування вдвоє.

Однак інвестиційна активність носить непостійний характер. Незважаючи на те, що 2000 рік став роком поновлення інвестиційної активності, ця категорія попиту, на жаль, не має стійкого характеру. Про це свідчить низький рівень надходження прямих іноземних інвестицій, він у десятки разів менший проти відповідного потоку до Польщі, Угорщини й інших країн, економіка яких трансформується.

Для порівняння інвестиційних надходжень в Україну із зарубіжних країн у 1999–2000 роках наведемо такі дані:

Країна	Надходження прямих інвестицій	
	на 01.01.1999 р.	на 01.01.2000 р.
1	2	3
США	511260,13	589473,05
Нідерланди	270165,64	301019,86

Продовження таблиці

1	2	3
Російська Федерація	187241,25	287699,00
Сполучене Королівство	201270,18	243445,68
Німеччина	229603,20	229505,56
Кіпр	149629,32	196273,63
Республіка Корея	186163,48	171159,60

Як бачимо, основна кількість країн-інвесторів не зменшила свої вливання в українську економіку, а навіть збільшила. Свідчення цього – значне зростання кількості спільних підприємств підчас не на користь українських, хоч є програми досить цікаві, перспективні й бажані для економіки України. Розглянемо деякі з них.

Програма співробітництва з країнами Центральної і Східної Європи (ПСО) започаткована як ініціатива уряду Нідерландів для підтримки переходу до ринкової й стабільної економіки в країнах-реципієнтах. Проекти ПСО передбачають торгівлю, інвестування та інші форми співробітництва між голландськими та східноєвропейськими підприємствами. ПСО – двостороння програма, тобто проекти в її рамках здійснюються спільними зусиллями Нідерландів і країни-реципієнта, фінансуються Міністерством економіки Нідерландів, переважно у вигляді грантів. За впровадження проектів відповідає агентство „Сентер”, створене при цьому міністерстві.

Проекти, в яких домінують голландські досвід і набутки, впроваджуються за чотирма основними напрямками: сільське господарство; промисловість і технології; енергетика і довкілля; транспорт та інфраструктура.

Проекти ПСО поєднують такі види діяльності:

технічна допомога – реорганізація підприємства, підвищення кваліфікації, впровадження сучасних методів управління, маркетингу та виробництва;

закупівля обладнання чи товарів для поліпшення процесу виробництва;

створення чи удосконалення інституцій, які гарантуватимуть довготривалість результатів проекту;

ознайомлення інших сторін з проектом та його результатами, надання їм можливості користуватись його набутками.

Метою Програми соціальних перетворень (МАТРА) є підтримка переходу до плюралістичної і демократичної конституційної держави в 14 країнах Центральної та Східної Європи. Програма охоплює 15 напрямків, що торкаються тих аспектів суспільства, які мають хоч якесь відношення до процесу перетворень. Ці напрямки включають: законодавство і право; суспільне адміністрування; міжнародну програму з менеджменту природи й охорони довкілля; підтримку державних агентств у галузі довкілля, освіти, культури, забезпечення добробуту, охорони здоров'я, зайнятості і соціальну політику; права людини і національні меншини; роль збройних сил у демократичному суспільстві. У рамках програми – п'ять різних підпрограм:

власне проекти програми МАТРА – співробітництво, насамперед між недержавними організаціями (НДО), а також між голландськими і місцевими муніципалітетами, провінціями з широкого кола питань;

малі проекти за сприяння посольства Нідерландів – пряма підтримка, надана голландським посольством для передачі знань (в основному, у сфері культури, освіти, інформації);

багатостороння програма МАТРА – програми і проекти, здійснювані багатосторонніми організаціями та міжнародними НДО;

навчальна програма – стажування у Нідерландах для працівників сфери державних послуг, установ освіти, НДО тощо;

програма політичних партій – навчання керівної ланки політичних партій.

НМСП (NMCP – Netherlands Management Cooperation Programme) – це незалежна організація, що направляє менеджерів вищої ланки, котрі переважно закінчили свою трудову

діяльність або достроково пішли на пенсію, у компанії та організації Центральної і Східної Європи. Ці радники діляться своїми знаннями та досвідом, не отримуючи при цьому жодної фінансової винагороди. Щорічні гранти уряду Нідерландів та Європейського Співтовариства становлять фінансову основу НМСП. Сьогодні організація працює у 80 країнах світу через свою мережу місцевих представників. У розпорядженні НМСП – експерти практично усіх галузей сільського господарства, промисловості, торгівлі, охорони здоров'я, менеджменту і сфери суспільних послуг. НМСП дає рекомендації компаніям і організаціям за кордоном, організовує стажування в Нідерландах. Через Програму ділових зв'язків (Business Link Programme) підприємцям Центральної і Східної Європи надає допомогу у встановленні контактів із голландськими бізнесменами.

Цікавим є досвід і Регіонального агентства економічного розвитку LvivRAED Ltd. Агентство засноване у 1995 р. Це приватна, неприбуткова комерційна організація, що діє незалежно від місцевої влади і сприяє економічному розвитку Львівської області. Виступає посередником між місцевими інституціями (підприємствами й організаціями) та країнами Заходу. Пріоритет надається в підтриманні контактів з Нідерландами. Агентство розробляє бізнес-плани для підприємств та установ, плани розвитку територій; стимулює експортно-імпорتنі операції; сприяє залученню в область грантів, кредитів та інвестицій; надає послуги закордонним фірмам та інституціям, які працюють в області; бере участь у міжнародних програмах і проектах. Залучене до роботи Фонду Карпатського Євросереєону. Співробітники агентства ініціювали чотири українсько-нідерландські проекти та допомагають у їх впровадженні, проводили дослідження для закордонних фірм в Україні і Польщі, організували семінари. Агентство представляє програму НМСР (Нідерландська програма із співробітництва та менеджменту) у Західній Україні.

УДК 338.98

УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

М.П.Ткачук, О.В.Пастухова

Охарактеризовано сучасну господарську ситуацію в агропромисловому секторі економіки України й особливості державного та ринкового регулювання виробничих процесів у галузі. Визначено й обґрунтовано напрями вдосконалення економічного механізму господарювання.

The modern economic situation in agrarian sector of Ukrainian economy and peculiarities of national and market regulation of production processes in branch were characterized. Directions of improvement of economic mechanism of management were determined and grounded.

Стратегія і тактика проведення аграрної реформи повинні концентруватися на трьох взаємопов'язаних напрямках: формування ефективного господаря-власника; створення дійового економічного механізму функціонування організаційно-правових структур; активний пошук і мобілізація внутрішніх резервів зростання обсягів виробництва, підвищення ефективності.

Сама по собі заміна форми господарювання на новій основі, створення різних організаційних формувань на базі приватної власності не дадуть бажаного кінцевого ефекту без наповнення їх новим змістом – стимулюючим економічним механізмом, функціонування якого сприятиме створенню середовища господарювання для всіх суб'єктів підприємництва.

Агропромисловий комплекс відіграє важливу роль у зміцненні економіки держави. Держава правовими та організаційними заходами має забезпечити вільний вибір суб'єктами підприємницької діяльності форм господарювання, напрямків і умов реалізації продукції, право розпоряджатися результатами своєї праці й капіталом.

Стан аграрного сектора економіки зумовлює оптимізацію пошуку ефективного економічного механізму, який забезпечуватиме: еквівалентність товарообміну; фінансову